Sygn. akt I C 317/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 grudnia 2010 r. powód T. G. (1) wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych A. i M. małżonków P. kwoty 45.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2009 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych (k. 2-5).

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych (k. 19-20).

Pismem procesowym z dnia 22 sierpnia 2011 r. powód rozszerzył żądanie pozwu o kwotę 2.500,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia otrzymania przez pełnomocnika pozwanych pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa do dnia zapłaty (k. 65).

Pismem procesowym z dnia 8 września 2011 r. (data nadania) pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości (k. 156-157).

Na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2014 r. powód cofnął pozew w zakresie kwoty 1.386,64 zł, stanowiącej część kwoty o jaką powód rozszerzył żądanie pozwu w piśmie procesowym z dnia 22 sierpnia 2011 r. i zrzekł się roszczenia w tym zakresie. Pozwani nie uznali powództwa i wnosili o jego oddalenie (k. 333).

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 roku w sprawie sygn. akt I C (...) Sąd Rejonowy w Radzyniu Podlaskim umorzył postępowanie w zakresie kwoty 1.386,64 zł oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a także orzekł o kosztach procesu (k. 358).

Na skutek apelacji wniesionej przez powoda Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny – Odwoławczy wyrokiem z dnia 29 stycznia 2015 roku w sprawie sygn. akt II Ca (...) uchylił zaskarżony wyrok w pkt II, III i IV i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Radzyniu Podlaskim do ponownego rozpoznania pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej (k. 404).

Sąd Okręgowy wskazał, iż strona powodowa nie określiła czy domaga się zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty podzielnie od każdego z pozwanych, solidarnie, czy też in solidum. Ponadto Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na fakt wykonania na rzecz pozwanych przez powoda określonych robót budowlanych co może uzasadniać ocenę tego stanu faktycznego w świetle art. 647^1§5 kc w zw. z art. 410 kc (k. 406 – 411).

Pismem z dnia 27 kwietnia 2017 roku pełnomocnik powoda T. G. (1) sprecyzował żądanie pozwu i wskazał, iż wnosi o zasądzenie dochodzonej od pozwanych kwoty solidarnie (k. 417 – 420).

W toku procesu powód popierał powództwo w formie sprecyzowanej pismem z dnia 27 kwietnia 2017 roku, zaś pozwani nie uznawali żądania powu i wnosili o jego oddalenie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na początku stycznia 2009 r. M. i A. małżonkowie P., poszukiwali mieszkania, które mogli by wynająć i zamieszkać w nim. W trakcie poszukiwań skontaktowali się z córką A. D., która zaproponowała im kontakt z ojcem, który zajmuje się stawianiem domów jednorodzinnych. Powodowie skontaktowali się z A. D., który pokazał im kilka domów, które miał wybudować. Po ich obejrzeniu, pod czas rozmowy, w obecności M. P. (1) A. D. zadzwonił do T. G. (1) pytając się, czy jest zainteresowany budową domu w stanie surowym otwartym w terminie umożliwiającym wprowadzenie się do dnia 24 grudnia 2009 roku. Po kilku dniach M. P. (1) zadzwonił do A. D. i poinformował go, że chce podpisać umowę obejmującą wybudowanie domu. Po około 4 dniach od tej rozmowy A. D. telefonicznie polecił M. P. (1) zawiezienie T. G. (2) kwoty 10.000,00 zł tytułem zaliczki na zakup materiału, tj. drzewa.

W dniu 19 stycznia 2009 r. A. P. przyjechała do domu T. G. (1) i wręczyła mu kwotę 10.000,00 zł tytułem zaliczki na zakup materiałów do budowy domu. Z. G., która pomagała prowadzić powodowi dokumentację księgową wystawiła wówczas pokwitowanie na rzecz M. P. (1).

W dniu 30 stycznia 2009 r. M. P. (1) zawarł z L. D. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) umowę na wykonanie robót budowlanych, tj. budynku mieszkalnego według projektu L-97 ze zmianami. W umowie tej zastrzeżono, że roboty budowlane zostaną wykonane przez „Wykonawcę lub inny upoważniony podmiot". Wszelkie kwestie związane z wykonaniem tej umowy w imieniu L. D. wykonywał jej mąż – A. D., będący pracownikiem L. D.. Tego dnia M. P. (1) uiścił na rzecz L. D. zaliczkę w wysokości 15.000,00 zł.

W marcu 2009 roku A. D. dostarczył powodowi M. P. (2) projekt budynku, który następnie A. P. dostarczyła powodowi T. G. (1). Projekt został zaadoptowany przez S. W., który później – przed wydaniem pozwolenia na budową – wprowadził zmiany do projektu.

T. G. (1) wykonał inwestycję polegającą na budowie domu drewnianego w lipcu 2009 r. w oparciu o przedstawiony wcześniej projekt. Kierownikiem budowy była E. R.

W dniu 18 lipca 2009 r. na teren budowy przyjechał M. P. (1) i zgłosił zastrzeżenia co do jakości drewna użytego w budowie oraz co do niezgodności wykonania z projektem – zmniejszenie poddasza o ok. 15 m2, brak ścinaki działowej, brak balkonu. Zastrzeżenia zostały wpisane do dziennika budowy za wyjątkiem zastrzeżeń co do drewna.

T. G. (1) oprócz prac wskazanych w projekcie wykonał również zadaszenie nad tarasem. Wartość tych prac to 1.113,36 zł.

Wartość materiałów zużytych przez powoda na budowę domu wynosi 25.124,22, zaś wartość robocizny przy budowie domu wynosi 66.735,75 zł. Wartość materiałów potrzebnych na usunięcie wad budynku powstałych przy jego stawianiu przez powoda wynosi 11.132,22 zł, zaś koszt robocizny potrzebnej do ich usunięcia to 19.017 zł.

W dniu 11 września 2009 roku T. G. (1) nadał w urzędzie operatora publicznego pismo wzywające A. i M. P. (1) do zapłaty kwoty 45.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za wykonanie budynku mieszkalnego w stanie surowym wraz z odsetkami.

W dniu 19 listopada 2009 r. L. D. wystawiła na rzecz A. i M. P. (1) dwie faktury VAT: nr (...) na kwotę 75.000,00 zł obejmującą należność za I etap realizacji umowy oraz nr (...) na kwotę 50.000,00 zł obejmującą należność za II etap realizacji umowy. Następnie, w dniu 9 grudnia 2009 roku L. D. wystawiła na rzecz pozwanych fakturę VAT nr (...) na kwotę 30.000,00 zł obejmującą I etap realizacji umowy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów w postaci dokumentów: umowy nr (...) (k. 22), aneksu do umowy nr (...) (k. 23), projektu budynku mieszkalnego (k. 532 – 564), faktury VAT nr (...) (k. 207), faktury VAT nr (...) (k. 206), dziennik budowy (k. 525 – 526v.), ewidencji przychodów powoda z 2009 roku (k. 240 – 253), opinii biegłej B. W. (k. 300 – 307, 568 – 583, 608 – 622, 654 – 674, 703 - 717), pokwitowania (k. 70 akt Ds 803/10/D), pisemnego ustalenia etapów płatności (k. 19 akt Ds 803/10/D), dowodu wpłaty (k. 20 akt Ds 803/10/D), zeznań świadków: I. P. (k. 174v. – 175, 472v. - 473), M. R. (k. 175 – 175v., k. 24 akt Ds 803/10/D), Z. G. (k. 175v. – 176v., 470 – 471v., k.21v. akt Ds 803/10/D), S. C. (k. 182v. – 183), W. M. (k. 183 – 183v., 471v. – 472v., k. 54v. akt Ds 803/10/D), S. W. (k. 183v. – 184v.), S. P. (k. 189v. – 190v.), L. D. (k. 209v. – 210v., 480v. – 488v., k. 71v. akt Ds 803/10/D), A. D. (k. 210v. – 212v., 217v. – 219), E. R. (k. 270v. – 272) oraz częściowo zeznań: powoda T. G. (1) (k. 32 – 33, 333v. – 334, 430v., 501v. – 502, 756 – 756v.), zeznań pozwanego M. P. (1) (k. 33 – 34v., 334 – 335, 756v. – 758), zeznań pozwanej A. P. (k. 335v. – 336).

Sąd obdarzył wiarą wyżej wymienione dowody z dokumentów o niekwestionowanej przez strony treści, odnośnie której również Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich prawdziwości.

Sąd obdarzył wiarą dowód z opinii biegłej B. W., gdyż została sporządzona przez osobę posiadającą konieczną i wystarczającą wiedzę w opiniowanym przedmiocie, jest jasna, rzetelna i zawiera odpowiedzi na postawione przez Sąd pytania.

Sąd obdarzył wiarą dowody z zeznań wyżej wymienionych świadków za wyjątkiem zeznań świadka Z. G. (k. 175v. – 176v., 470 – 471v., k.21v. akt Ds (...)) w zakresie w jakim wskazują one na zawarcie przez strony procesu umowy o roboty budowlane. Zeznania w tym zakresie znajdują jedynie oparcie w zeznaniach powoda T. G. (1), zaś ich treści przeczy pokwitowanie dotyczące dokonanej wpłaty 10.000 zł przez pozwanych, która nie wskazuje zawarcia umowy o roboty budowlane, a jedynie zakup drewna.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków L. D. i A. D. w tej części w jakiej dotyczą one twierdzeń o przekazaniu powodowi jakichkolwiek kwot pieniędzy, gdyż są one nieprawdziwe i nieszczere. Nielogicznym jest, aby osoba prowadząca działalność gospodarczą nie kwitowała wypłaty kwoty dotyczącej budowy w celu rozliczenia się z inwestorami z poczynionych wydatków oraz z osobą wykonującą prace na jej zlecenie, aby zabezpieczyć się przed przyszłymi żądaniami zapłaty tej kwoty. Należy zauważyć, że świadek L. D. w trakcie składania po raz wtóry zeznań wskazała, że nie miała rozeznania co dzieje się w przedsiębiorstwie prowadzonym pod jej firmą.

Również zeznania A. D. nie zasługują na wiarę, gdyż są nieprawdziwe i nieszczere. Świadek nie potrafił udokumentować żadnego faktu rzekomych rozliczeń finansowych z powodem dokumentem. W tym zakresie jego zeznania są całkowicie odosobnione i gołosłowne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo powoda T. G. (1) jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Na podstawie ustalonego powyżej stanu faktycznego Sąd uznał, iż stron nie łączyła umowa o roboty budowlane.

Pozwani od samego początku konsekwentnie twierdzili, że zawarli umowę o roboty budowlane z L. D.. Umowę o roboty budowlane dotyczącą wybudowania przedmiotowego domu jednorodzinnego powodowie zawarli z L. D. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...). Umowę tą zawarli jeszcze przed przystąpieniem do pracy przez powoda. W ocenie Sądu pozwani nie byli z A. D. porozumieniu mającym na celu oszukanie powoda, który wykona na ich rzecz bezpłatnie budynek drewniany w stanie surowym otwartym. Celem pozwanych było wybudowanie domu i skorzystali w tym zakresie z usług (...), który de facto prowadził działalność gospodarczą w tym zakresie.

Z zeznań zarówno powoda, jak i świadka A. D. wynika, iż osoby te łączyły wcześniejsze relacje i zobowiązania. Powód dla A. D. wykonywał prace związane z postawieniem budynku w stanie surowym otwartym.

Pozwani skontaktowali się z powodem i wpłacili mu kwotę 10.000 zł, która jak wynika z treści pokwitowania, nie była zaliczką części zapłaty za umowę o roboty budowlane, ale tylko zaliczką na zakup drewna. Twierdzenia powoda o istnieniu umowy o roboty budowlane są formą uzasadnienia żądania zapłaty za wykonaną przez niego i niekwestionowaną przez pozwanychpracę.

Pozwani nie zaprzeczyli, że powód wykonał na ich posesji dom drewniany w stanie surowym otwartym. Nie zaprzeczyli również, iż nie zapłacili powodowi za tą pracę. Wiedzieli również, iż powód prowadzi indywidualną działalność gospodarczą, choćby z wyżej wspomnianego pokwitowania oraz, że nie jest on pracownikiem przedsiębiorstwa z którym zawarli umowę o roboty budowlane.

Pozwani nie ustalili z wykonawcą będącym drugą stroną umowy w jakim charakterze na placu budowy przebywał powód.

Zgodnie z przepisem art. 647^1§1 kc w brzmieniu obowiązującym w lipcu 2009 roku „w umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres

robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców". Z treści umowy wynika, iż cały budynek może być wykonany przez podwykonawcę. Na wykonanie prac przez podwykonawcę potrzebna jest zgoda inwestora czyli w niniejszej sprawie pozwanych. Zgoda ta może być dorozumiana (art. 647^1§2 kc.).

Zgodnie z art. 647^1§5 kc „zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę".

Pozwani nie sprzeciwili się pracom wykonywanym przez powoda na ich posesji, jednakże nie wyrazili zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą, albowiem zgodnie z art. 647^1§4 kc umowa zawarta z podwykonawcą winna być zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Taka umowa nie została zawarta. Wszelkie inne ustalenia zawarte pomiędzy inwestorem, generalnym wykonawcą i podwykonawcą odmienne od treści art. 647^1 kc są nieważne (§6).

Powód T. G. (1) spełnił na rzecz pozwanych świadczenie w postaci wybudowania domu drewnianego w stanie surowym otwartym o wartości 91.859,97 zł (25.124,22 zł + 66.735,75 zł). Po odjęciu kosztów usunięcia usterek w wykonaniu projektu w wysokości 30.149,22 zł (11.132,22 zł + 19.017 zł) wartość wykonanego pracy wynosi 61.710,75 zł (91.859,97 zł – 30.149,22 zł).

Powód T. G. (1) nie był, jak wynika powyższych rozważań, zobowiązany do świadczenia na rzecz pozwanych.

W takiej sytuacji przepisy kodeksu cywilnego przewidują możliwość zwrotu nienależnego świadczenia (art. 410§1 kc w zw. z art. 405 kc).

Pozwani na skutek wykonania przez powoda konkretnej pracy, niekwestionowanej przez nich, uzyskali korzyść majątkową, którą są zobowiązani zwrócić. Obowiązek zwrotu określony w przepisie art. 410§1 kc w zw. z art. 405 kc dotyczy w pierwszej kolejności zwrotu w naturze.

W niniejszej sprawie zwrot taki nie jest możliwy, albowiem świadczenie powoda obejmuje jego pracę, wiedzę i doświadczenie przy budowie tego typu domów, które w naturze zwrócone być nie mogą. W takiej sytuacji przepis art. 410§1 kc w zw. z art. 405 kc przewiduje możliwość zwrotu równowartości nienależnego świadczenia. Wartość tego świadczenia została ustalona na kwotę 61.710,75 zł. Po odjęciu kwoty 10.000 zł otrzymanych przez powoda na materiały budowlane wartość tego świadczenia wynosi 51.710,75 zł.

Powód dochodził pozwem kwoty 45.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2009 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 1.113,36 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 7 września 2011 roku do dnia zapłaty.

Obie kwoty mieszczą się w zakresie wartości świadczenia spełnionego przez powoda na rzecz pozwanych bez podstawy prawnej. Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził solidarnie od pozwanych M. P. (1) i A. P. na rzecz powoda T. G. (1) kwotę 46.113,36 z odsetkami ustawowymi:

a. od kwoty 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) od dnia 26 września 2009 roku do dnia zapłaty,

b. od kwoty 1.113,36 zł (tysiąc sto trzynaście złotych i trzydzieści sześć groszy) od dnia 7 września 2011 roku do dnia zapłaty.

Zasądzając odsetki od kwoty 45.000 zł Sąd uwzględnił, iż wezwanie do zapłaty tej kwoty nadano w dniu 11 września 209 roku, dodał okres 7 dni na doręczenie korespondencji oraz okres 7 dni na spełnienie świadczenia. Uwzględniając datę nadania wezwania do zapłaty oraz powyższe okresy pozwani byli w zwłoce ze spełnieniem świadczenia od 26 września 2009 roku.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparte jest na przepisie art. 98§1 i 2 kpc i wynika z zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Pozwani M. P. (1) i A. P. przegrali proces na podstawie powołanych wyżej przepisów są zobowiązani zwrócić powodowi T. G. (2) poniesione przez niego koszty procesu. Na koszty te składają się: opłata od pozwu w wysokości 2.500 zł (k. 13), opłata od rozszerzonego powództwa w wysokości 125 zł (k. 57), opłata od apelacji w wysokości 2.306 zł (k. 385), zaliczki na koszty opinii biegłej w wysokości 2.270,87 zł (k. 199, 504, 595, 694), opłata skarbowa od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, koszty zastępstwa procesowego w wysokości 2.400 zł ustalone na podstawie §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 461 z późn. zm.) oraz kwota kosztów zastępstwa procesowego za prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 1.200 zł ustalona na podst. §13 ust 1 lit a w zw. z §6 pkt 5 powołanego wyżej rozporządzenia.

Ponieważ zarówno powód, jak i pozwani nie wykorzystali w całości wpłaconych przez siebie zaliczek na koszty opinii biegłego Sąd nakazał wypłacić powodowi T. G. (2) ze Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy Radzyniu Podlaskim) kwotę 1.164,56 zł tytułem niewykorzystanych zaliczek zapisanych pod pozycjami (...), (...), (...)oraz pozwanemu M. P. (1) ze Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy Radzyniu Podlaskim) kwotę 117,90 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki zapisanej pod pozycją (...).

Z uwagi na poniesienie tymczasowo przez Skarb Państwa kosztów opinii biegłego Sąd, na podstawie art. 133 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2016r. poz. 623 z późn. zm.), nakazał ściągnąć od pozwanych M. P. (1) i A. P. na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy Radzyniu Podlaskim) kwot po 1.095,68 zł tytułem kosztów procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 309, 585, 626, 678).

Z przytoczonych wyżej względów i z mocy powołanych przepisów Sąd orzekł jak w wyroku.